

Jeanne d'Arc

Jeanne d'Arc, 1999. Regi: Luc Besson, i huvudrollen: Milla Jovovich, John Malkovich, Dustin Hoffman

Jeanne d'Arc var den unga franska jungfrun som genom inspiration från Gud befriade Orléans från engelsmännen 1429 och gjorde att den franske kungen Karl VII fick sin krona. Något som gjorde att hon ca 500 år senare blev helgonförklarad av den katolska kyrkan. Luc Besson har av detta gjort en storfilm som inte har fallit recensenterna i smaken.

Recensenterna har delvis rätt i sin kritik, men det beror inte på att Milla Jovovich ("Femte elementet") skulle vara så usel i huvudrollen som det har hävdats. Tvärtom gör hon en mycket stark roll som man verkligen inte hade väntat sig av en relativt oskolad novis i branschen. Problemet är snarare att filmen känns som ett hafsverk, de övriga skådespelarna hinner aldrig övertyga och manuset blir lite överlastat.

Det hindrar inte att det är en spännande film med ett riktigt intressant budskap. Här finns den gamla vanliga historien om hur härskarna utnyttjar de initiativkraftiga för sin egen vinning, och sedan sviker både dem och sina principer när de har fått den makt de vill ha.

Religionskritik

Men filmens stora behållning är behandlingen av den religiösa dimensionen. Redan tidigt förstår man att de religiösa uppenbarelser som driver Jeanne d'Arc att attackera engelsmännen inte riktigt är den självklart goda kraft som kyrkan har velat göra det till. Det ger naturligtvis inspiration och dödsförakt åt trupperna, men det görs också tydligt att det kan rättfärdiga vad som helst, inklusive grymheter som Jeanne d'Arc mer än gärna förnekar efter striden.

Visst kan man kanske strida intensivare och grymmare om man överger det rationella omdömet för religiös övertro. Men är det verkligen något eftersträvansvärt? Det är omöjligt att inte tänka på de miljontals människor som har dödats i religiöst betingade eller inspirerade krig sedan Jeanne d'Arcs dagar när man ser Bessons film.

Besson visar också tydligt att hallucinationer i längden inte är en god beslutsgrund när man ska identifiera förutsättningar och taktik inför kommande strider. Det leder till slut till att ens trupper stupar omkring en när man strider vidare mot allt fönuft, och att

man tvingas fråga varför ens Gud har övergivit en.

Dustin Hoffman vs Gud

Det allra intressantaste i filmen är att den efter själva grundintrigen på ett överraskande vis dekonstruerar den religiösa dimensionen. Det görs på ett både intelligent och underhållande vis av Jeanne d'Arcs samvete, spelat av Dustin Hoffman.

Han visar hur lätt det är att suggerera fram hjärnspöken och tolka förträngda delar av en själv som någon slags högre visdom. Vad har Jeanne d'Arc egentligen fått för praktiska tecken på att hon är utvald av Gud? Ett svärd som hon fann på ett fält? Nej, det var inget tecken från Gud, det var helt enkelt ett svärd på ett fält.

Jeanne d'Arcs tolkning av världen går ut på att utesluta alla tänkbara förklaringar till ett fenomen eller en händelse, och sedan välja det mest otänkbara och orimliga. Vad finns det för indicier och bevis? Jamen, det handlar ju inte om indicier och bevis, utan om tro.

Guldorn

Sådan religionskritik kan man få del av medan man tittar på denna film, som inte går till historien som någon av Bessons bästa. Men det finns guldorn: T ex den hejdlösa driften då det franska hovet genomför en gynekologisk undersökning för att ta reda på om Jeanne d'Arc är sänd från Gud eller ej. Om hon har haft sex kan det ju inte vara så...

Och bortsett från all denna hälsosamma distans till historien om Jeanne d'Arc ska man inte heller glömma det djupt fascinerande i denna 17-åriga flicka som utan förvarning slog sig in i männens krigiska värld och gav livskraft åt sitt land i en kritisk stund. Varför skulle inte det kunna vara en idol för feminister världen över?

Copyright © 1997-2002 Marknadskraften. All Rights Reserved.

DESIGN AV
MAGIA